

Comisiynydd
**Cenedlaethau'r
Dyfodol**
Cymru

**Future
Generations**
Commissioner
for Wales

Amcangyfrif Stadudol

2022-23

**Cyflwynwyd i Weinidogion Cymru yn unol â pharagraff 19 o atodlen i Ddeddf
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015**

Pwyntiau allweddol

Mae Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn gofyn am gyllideb o £2,322,173 er mwyn cwrdd â dyletswyddau statudol ac arfer pwerau statudol.

Rhesymeg

1. Roedd yr Asesiad Effaith Rheoleiddio a osododd y gyllideb ar gyfer Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn anghywir

Ni ddiweddarwyd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol a oedd yn amlinellu'r gofynion adnoddau ar gyfer y Comisiynydd pan ychwanegwyd dyletswyddau newydd sylweddol yn ystod hynt y Bil.

- Nodwyd dyletswyddau comisiynydd yn wreiddiol fel: 'Craffu ar strategaethau llesiant cenedlaethol a lleol; darparu cyngor a chymorth, cynnal adolygiadau; ymgysylltu ac ymgynghori; cynhyrchu a chyhoeddi adroddiad blynyddol; a chynhyrchu a chyhoeddi Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol.'

Ychwanegwyd dyletswyddau statudol i fonitro ac asesu i ba raddau y mae amcanion llesiant a osodir gan gyrff cyhoeddus yn cael eu cyflawni ar ôl i'r asesiad effaith reoleiddiol gael ei gwblhau. Felly nid oes digon o adnoddau i'r dyletswyddau statudol hyn. Mae dros 380 o amcanion llesiant a miloedd o gamau wedi'u gosod gan y 44 corff cyhoeddus a'r 19 (15 bellach) Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Ychwanegwyd nod llesiant cenedlaethol hefyd. Mae hyn yn fater sylweddol o ran cyflawni'r dyletswyddau a nodwyd i mi yn y Ddeddf.

2. Mae'r Comisiynydd Cyllid ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol yn druenus o annigonol o'i gymharu ag ariannu cyrff eraill

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol sydd â'r cylch gwaith mwyaf o holl Gomisiynwyr Cymru ac eto mae ganddi'r lefel isaf o gyllid. Mae'r Comisiynydd yn derbyn

- Llai na hanner (£1.6m yn llai) y flwyddyn na Chomisiynydd y Gymraeg a;
- £ 6.4m yn llai na'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus.

O'i gymharu â chyrrff eraill y mae Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn eu derbyn

- llai na hanner cyllid Cyngor Llyfrau Cymru,
- chwarter cyllideb Cyngor y Gweithlu Addysg,
- £12.4mil yn llai na'r Llyfrgell Genedlaethol.

3. Mae yna ddiffyg adnoddau yn gyffredinol ar gyfer cefnogi gweithrediad y ddeddfwriaeth flaenllaw hon

Mae Swyddfa'r Comisiynwyr yn darparu'r unig gyngor a chefnogaeth sydd ar gael i gyrff cyhoeddus i'w rhoi ar waith i'r Ddeddf. Yn wahanol i feysydd eraill, nid yw'r Llywodraeth wedi dyrannu adnoddau i gefnogi gweithredu'r ddeddfwriaeth flaenllaw hon

Mewn cymhariaeth, pan gyflwynwyd Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant, ailgyfeiriwyd Rhaglen Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol (a oedd yn gyfanswm o dros £12m yn 2012-13) i sicrhau bod “staff perthnasol yn derbyn yr hyfforddiant sydd ei angen arnynt trwy gydol y gwaith paratoi ar gyfer y Ddeddf honno, a'i rhoi ar waith” ac roedd £1.5m ychwanegol ar gael i awdurdodau lleol a'u partneriaid i adeiladu gallu yn lleol ac i ddechrau paratoi ar gyfer gweithredu'r Ddeddf hon. Yn ogystal â'r cyllid hwn, mae ffrydiau cyllido eraill fel y Gronfa Gofal Canolradd (y Gronfa Gofal Integredig bellach) a'r Gronfa Drawsnewid wedi'u sianelu tuag at weithredu'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant. (Roedd ICF yn £50m yn 2014/15. Mae'r ffigurau diweddaraf yn awgrymu £129m ar gyfer ICF a £50m ar gyfer TF rhwng 2020-2022 ledled Cymru).

- Ni amlinellwyd unrhyw gostau o'r fath yn y Ddeddf Asesiad Effaith Rheoleiddiol ar gyfer Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Dylai fod wedi cynnwys asesiad o'r adnoddau sy'n ofynnol ar gyfer newid diwylliannol o'r dechrau.

Gan nad yw'r Llywodraeth wedi darparu cefnogaeth i gyrff cyhoeddus roi'r Ddeddf ar waith, Comisiynydd sy'n gyfrifol am y dyletswyddau hyn.

Yn ystod yblynedd diwethaf, mae'r Comisiynydd wedi derbyn dros 750 geisiadau gan gyrff cyhoeddus ac eraill i gefnogi gweithredu. Mae'r ceisiadau hyn yn amrywio o ofyn am wybodaeth ac adnoddau ar y Ddeddf, ceisio cyngor ar bynciau penodol neu t hemâu corfforaethol, ceisiadau i ddarparu cyngor neu ymgynghoriad ar strategaethau s efydliadau, strategaethau a chynlluniau llesiant, Cynlluniau Datblygu Lleol i Gynlluniau L lywodraeth Cymru ar gyfer llywodraethu amgylcheddol. ôl-Brexit, Strategaeth Drafnidiaeth Genedlaethol neu'r genhadaeth Adfer ac Ailadeiladu Economaidd.

Nid yw Llywodraeth Cymru wedi rhoi digon o adnoddau i weithredu'r Ddeddf o fewn Llywodraeth Cymru ei hun.

O ganlyniad, mae'r Comisiynydd wedi derbyn bron i 200 o geisiadau am gefnogaeth gan Lywodraeth Cymru yn unig yn ystod y 3 blynedd diwethaf, yn amrywio o farnu Gwobrau Llywodraeth Cymru I gyngor manwl ar ddeddfwriaeth sylweddol a chanllawiau polisi e.e. Ail-lunio Polisi Cynllunio Cymru neu Sero Net Cymru.

Mae nifer cynyddol o gyrff yn cael eu hychwanegu at y Ddeddf ochr yn ochr â'r disgwyladau bod yn ofynnol i Gyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru nad ydynt wedi'u rhestru'n benodol yn y Ddeddf gyflawni ei dyheadau. Mae hyn yn arwain at alwadau cynyddol ar y Comisiynydd nad oeddent yn cyfrif amdanynt mewn dyraniadau cyllid

4. Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Llywodraeth Cymru yn cydnabod y Galw a'r pwysau adnoddau ar swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a chyrff cyhoeddus wedi cydnabod bod y Comisiynydd heb ddigon o adnoddau ac nid yw'r lefelau cyllideb cyfredol wedi fy ngalluogi i ddarparu'r lefel o gefnogaeth y mae cyrff cyhoeddus ei eisiau a'i hangen.

"115. Yn llethol, dywedwyd wrthym gan gyrff cyhoeddus nad oedd gan swyddfa'r Comisiynydd yr adnoddau i allu darparu'r lefelau cefnogaeth yr oeddent eu heisiau i gyrff cyhoeddus."

"126. Rydym yn dod i'r casgliad bod cyllideb y Comisiynydd wedi ei hatal hi a'i swyddfa rhag cefnogi cyrff cyhoeddus gymaint ag yr hoffent gael eu cefnogi."

"Casgliad 8. Nid yw cyllideb Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol wedi rhoi digon o allu i'w swyddfa i ddarparu'r lefelau cefnogaeth ymarferol a phenodol i sefydliadau cyhoeddus y maent wedi galw amdanynt i weithredu'r Ddeddf."

(Senedd Cymru, Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, [Cyflwyno ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol](#): Y stori hyd yn hyn, Mawrth 2021)

Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cydnabod lefel enfawr y galw a'r pwysau ar Swyddfa'r Comisiynwyr

"Wrth gwrs, mae hefyd yn bwysig cydnabod y lefel enfawr o alw y mae Llywodraeth Cymru yn ei gydnabod sydd gan swyddfa comisiynydd cenedlaethau'r dyfodol o ran (cyrff cyhoeddus) yn ceisio arweiniad. Felly, rydym yn sicr yn gweithio gyda'r comisiynydd i helpu i leddfu'r pwysau hyn."

Jane Hutt MS, Cyfarfod Llawn (05/10/21)

5. Ni fydd Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn gallu gweithredu Argymhellion y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i gynyddu cefnogaeth i gyrff cyhoeddus heb adnoddau ychwanegol ac ar ben hynny bydd yn cael ei orfodi i ostwng y lefelau cefnogaeth cyfredol

Ar hyn o bryd mae'r Comisiynydd yn gweithredu argymhellion PAC i ddarparu pwyntiau cyswllt i ddarparu cyngor a chefnogaeth i'r 44 corff cyhoeddus sy'n dod o dan y Ddeddf. (gan ddefnyddio tanwariant hanesyddol unwaith ac am byth ac incwm prosiectau adfer costau ychwanegol) ond ni ellir parhau â hyn heb adnoddau ychwanegol

Heb yr adnoddau hyn, bydd yn ofynnol i'r Comisiynydd roi'r gorau i weithio i gefnogi cyrff cyhoeddus (pŵer) a chanolbwyntio'n bennaf ar ddyletswyddau statudol (gweler isod).

Bydd y Comisiynydd yn cael ei orfodi i derfynu contractau sawl aelod o staff sydd ar hyn o bryd yn darparu cefnogaeth i gyrff cyhoeddus a pholisi cydraddoldeb ac amrywiaeth a gwaith allgymorth.

6. Nid yw proffil gwaith y Comisiynwyr (cwrdd â dyletswyddau statudol) yn statig ac mae'n newid flwyddyn ar ôl blwyddyn - nid yw'r proffil cyllido cyfredol yn adlewyrchu hyn

Mae'r ddeddfwriaeth yn gosod gwahanol ddyletswyddau statudol ar Swyddfa'r Comisiynydd flwyddyn ar ôl blwyddyn. Ni chyfrifir am hyn mewn cyllidebau gwastad blynyddol - nodir esboniad llawn o'r dyletswyddau newidiol hyn ar dudalen 9.

7. Mae'r Comisiynydd wedi cymryd dull arloesol a hirdymor o ddarparu adnoddau dros ei thymor yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, ond mae gofynion cyfredol y broses gyllidebol yn rhwystro hyn

Yn unol â Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol, nod y Comisiynydd yw gweithio mewn partneriaeth ag eraill lle bynnag y bo modd. Trwy'r dull hwn mae hi wedi llwyddo i leihau ymrwymadau gwariant a gynlluniwyd er enghraifft trwy raglenni a ariennir ar y cyd a denodd incwm newydd - dros £362k hyd yma. Mae hyn, ynghyd â thanwariant hanesyddol, wedi ei galluogi i gynyddu ei phroffil staffio a gwneud mwy o waith polisi, monitro a chynghori flwyddyn ar ôl blwyddyn. Mae hyn wedi caniatáu gwell gwaith angenrheidiol iddi ond heb ei thanariannu.

Er ei fod yn llwyddiannus wrth ddenu adnoddau newydd mae hyn yn cyflwyno ansicrwydd i gyllideb y Comisiynydd ac mae'n anodd cynllunio ar ei gyfer

Mae rheolau cyfrifyddu newydd yn golygu na fydd y Comisiynydd yn gallu cario (mwy na 5%) dros flynyddoedd ariannol a fydd yn atal ei gallu i ddefnyddio incwm allanol a sicrhawyd i gwmpasu cynllunio gweithlu tymor hwy ac ategu tanariannu y Llywodraeth o'i gwaith.

Mae'r gallu i sicrhau adnoddau ychwanegol yn cael ei rwystro gan gyfyngiadau yn y Comisiynydd sy'n codi tâl am wasanaethau am elw (a waherddir yn benodol yn y ddeddfwriaeth)

1. Sail Amcangyfrif

Cyflwynir yr amcangyfrif hwn ar gyfer y flwyddyn ariannol 2022-23 yn unol â pharagraff 19 o Atodlen 2 i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (Darpariaethau Canlyniadol) Rheoliadau 2015. Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru archwilio'r amcangyfrif hwn a'i osod gerbron y Senedd gydag unrhyw addasiadau sy'n briodol yn eu barn hwy.

Fel mewn blynyddoedd blaenorol, paratowyd yr amcangyfrif ar sail adnoddau. Mae hefyd yn cynnwys amcangyfrif o'r grant-mewn-cymorth sydd ei angen i ariannu'r gwariant adnoddau net er, o ystyried cyflwyno'r Prosiect Alinio, bydd y cymorth grant gwirioneddol a hawllir yn ystod y flwyddyn bellach yn dibynnu ar y llif arian yn ystod y flwyddyn a'n balansau ar ddechrau'r flwyddyn.

2. Fy Nyletswydd Gyffredinol a Swyddogaethau Statudol

Fy Nyletswydd Gyffredinol yw:

(a) hyrwyddo'r egwyddor datblygu cynaliadwy, yn benodol i'r canlynol—

(i)gweithredu fel gwarcheidwad gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion, ac

(ii)annog cyrff cyhoeddus i roi mwy o ystyriaeth i effaith hirdymor y pethau y maent yn eu gwneud, ac

(b) at y diben hwnnw monitro ac asesu i ba raddau y mae amcanion llesiant a osodir gan gyrff cyhoeddus yn cael eu cyflawni.

Fy swyddogaethau statudol yw:

(1) Caiff y Comisiynydd, wrth gyflawni dyletswydd gyffredinol y Comisiynydd—

(a)darparu cyngor neu gymorth i gorff cyhoeddus (sy'n cynnwys darparu cyngor ar newid yn yr hinsawdd);

(b)darparu cyngor i Archwilydd Cyffredinol Cymru ar yr egwyddor datblygu cynaliadwy;

(c)darparu cyngor neu gymorth i fwrdd gwasanaethau cyhoeddus mewn perthynas â pharatoi ei gynllun llesiant lleol;

(ch)darparu cyngor neu gymorth i unrhyw berson arall y mae'r Comisiynydd yn ystyried ei fod yn cymryd (neu'n dymuno cymryd) camau a allai gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant;

(d)annog arferion gorau ymhlith cyrff cyhoeddus wrth gymryd camau i gyflawni eu hamcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy;

(dd) hyrwyddo ymwybyddiaeth ymysg cyrff cyhoeddus o'r angen i gymryd camau i gyflawni eu hamcanion llesiant yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy;

(e)annog cyrff cyhoeddus i weithio gyda'i gilydd a chyda phersonau eraill pe gallai hyn eu cynorthwyo i gyflawni eu hamcanion llesiant;

(f)ceisio cyngor panel cynghori mewn perthynas ag arfer unrhyw un o swyddogaethau'r Comisiynydd.

(2) Caiff y Comisiynydd gynnal ymchwil neu astudiaeth arall at y canlynol—

(a)i ba raddau y mae'r nodau llesiant a'r dangosyddion cenedlaethol yn gyson â'r egwyddor datblygu cynaliadwy,

(b)i ba raddau y mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn cael ei hystyried yn y dangosyddion cenedlaethol,

(c)yr egwyddor datblygu cynaliadwy ei hun (gan gynnwys sut y'i cymhwysir i osod a chwrdd ag amcanion), ac

(ch) unrhyw beth sy'n gysylltiedig ag unrhyw un o'r pethau hynny sy'n effeithio ar les economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru (neu unrhyw ran o Gymru).

3. Cyd-destun gan gynnwys effaith cyflwyno'r Prosiect Alinio

Mewn amcangyfrifon statudol olynol, rwyf wedi codi pryderon ynghylch sut mae fy lefel ariannu yn cael effaith negyddol ar ansawdd a lefel fy nghefnogaeth a chyngor i Gyrff Cyhoeddus ac yn eu tro eu gallu i gyflawni eu dyletswyddau o dan y Ddeddf. Rwyf hefyd wedi codi pryderon difrifol ynghylch sut mae'r methiant i gynyddu'r gyllideb waelodlin ynghyd â chostau cyflog a phensiwn uwch ac ati yn gyfystyr â thoriad tymor real mewn adnoddau. O'i gymryd ynghyd â'r ffaith bod y gyllideb wreiddiol yn seiliedig ar asesiad effaith reoleiddio hen ffasiwn, effeithiodd hyn yn ddifrifol ar y gwasanaeth yr oedd fy swyddfa yn gallu ei ddarparu ac mae'n tansilio dyhead y Llywodraeth i ymgorffori meddwl a gwneud cenedlaethau'r dyfodol trwy'r cyhoedd gwasanaethau yng Nghymru.

Yn dilyn cyflwyno fy amcangyfrif 2021-22, roeddwn yn ddiolchgar i'r Gweinidogion am gynyddu fy llinell sylfaen adnoddau o £83k i £1,592k am y flwyddyn honno i roi cydraddoldeb â chyllideb y Comisiynydd Plant. Rwyf hefyd yn ddiolchgar iawn am

gytuno i drosglwyddo tanwariant adnoddau blaenorol sy'n dod i gyfanswm o £310k i'w ddefnyddio yn 2021-22. Fel llawer o gyrff cyhoeddus eraill cododd y tanwariant hwn o amryw resymau, yn gysylltiedig â'r pandemig a arweiniodd at gau ein swyddfa, cwtogi ar deithio, newidiadau mewn cynlluniau gwaith ac oedi wrth recriwtio. Roedd hwn yn gynnydd unwaith ac am byth, ac ar hyn o bryd mae fy nghyllideb adnoddau sylfaenol yn parhau i fod yn £1,592k.

Bydd cyflwyno'r Prosiect Alinio yn dod â Swyddfa'r Comisiynydd o fewn ffin cyfrifo a chyllidebu adnoddau Llywodraeth Cymru. Bydd cymorth grant yn dod yn drosglwyddiad arian rhwng dau gyfrif banc o fewn y ffin yn hytrach na chael ei ystyried yn wariant yng nghyfrifon Llywodraeth Cymru. At hynny, mae Llywodraeth Cymru yn cynnig cyfyngu swm y cymorth grant y gellir ei gario drosodd ar ddiwedd y flwyddyn i 5% o'r cyfanswm.

Mae'r dull newydd hwn yn gwaethygu'r ffaith, er mai dull cyllidebol cyfredol Llywodraeth Cymru yw darparu cyllideb adnoddau gwastad yn gyffredinol o un flwyddyn i'r llall, mae fy mhroffil gwariant yn unrhyw beth ond hyd yn oed (trafodir hyn ymhellach isod). Helpodd y gallu i ddefnyddio unrhyw gymorth grant dros ben i "lyfnhau" y proffil gwariant afreolaidd hwn i raddau cyfyngedig ac i ariannu prosiectau helaeth. Ond ni fydd hyn yn bosibl o hyn ymlaen, gan na fydd yn bosibl cario grantiau cymorth sylweddol a, beth bynnag, bydd angen cymeradwyaeth Llywodraeth Cymru o hyd i gario tanwariant adnoddau.

4. Esboniad proffil gwariant anwastad y Comisiynydd

Ni ellir llyfnhau fy rolau a chyfrifoldebau statudol dros amser i ffitio o fewn terfyn adnoddau llinol gwastad blynyddol. Mae yna elfen benodol o waith "craidd" blynyddol y mae'n rhaid i ni ei wneud bob blwyddyn ond dros gylch pum mlynedd, mae yna elfennau statudol beirniadol ychwanegol o'n gwaith fel: cynhyrchu adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol bob pum mlynedd, gan ddarparu cyngor er enghraifft, asesiadau a chynlluniau llesiant a datblygu cerrig milltir. Ariennir y gwaith statudol craidd ac ychwanegol o gymorth grant. Yn ogystal, rydym hefyd yn ymgymryd â gwaith arall trwy gytundeb yr ydym yn ceisio adferiad cost llawn ar ei gyfer.

Mae llawer o'n gwariant blynyddol yn sefydlog (e.e. costau staff parhaol, llety, cyfleustodau ac ati). Bydd yn rhaid talu hyn bob blwyddyn, felly nid yw'n bosibl torri ein costau blynyddol craidd i gwrdd â chost gwariant statudol ychwanegol o'r fath.

Yn dilyn y Ddeddf, rwy'n cyflawni fy nyletswydd a swyddogaethau cyffredinol bob blwyddyn trwy wneud y canlynol:

- Hyrwyddo'r egwyddor Datblygu Cynaliadwy
- Gweithredu fel gwarcheidwad Cenedlaethau'r Dyfodol
- Annog Cyrff Cyhoeddus i ystyried effaith hirdymor eu gweithgareddau
- Monitro ac asesu i ba raddau y mae amcanion llesiant yn cael eu cyflawni, gan gynnwys darllen a threulio cymaint o adroddiadau blynyddol â phosibl

- Cynnal adolygiadau
- Rhoi cyngor a chymorth
- Annog arfer da
- Gwneud ymchwil
- Ymateb i ohebiaeth gyhoeddus
- Codi ymwybyddiaeth yn lleol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol
- Annog cydweithredu
- Rhoi tystiolaeth i Bwyllgorau'r Senedd
- Gweithredu'r geiriau ac arbrofi i ddod â'r Ddeddf yn fyw fel cyflogwr a swyddog cyfrifyddu.

Mae'n bwysig nodi fy mod wedi dewis yn ystod blynyddoedd cyntaf gweithredu'r Ddeddf i beidio â chynnal adolygiadau er mwyn rhoi amser i gyrrff cyhoeddus newid a gwreiddio'r Ddeddf. Rwyf bellach wedi dechrau cynnal adolygiadau, sydd â goblygiadau costau (gweler isod yn yr adran adnoddau ar gyfer fy swyddogaethau craidd).

Bydd yr adran ariannu graidd isod yn cyfateb i'r swyddogaethau blynyddol a rheolaidd hyn.

Rwyf wedi gallu ymgymryd ag elfennau o waith yn ymwneud â chyflawni fy nyletswyddau, ond mewn modd yr wyf yn barnu yn anfoddfaol, er enghraifft, ymateb i'r holl geisiadau am gyngor a chymorth gan Lywodraeth Cymru a chyrrff cyhoeddus (yr wyf i'n manylu isod) neu'r ffordd y mae'n rhaid i mi fonitro cynnydd yn erbyn yr holl amcanion llesiant.

Nid yw'r adnoddau a gefais hyd yma wedi caniatáu i mi wneud yn ddigonol:

- Bodloni dyletswyddau statudol i fonitro ac asesu'r cynnydd sy'n cael ei wneud gan gyrrff cyhoeddus wrth gyflawni eu hamcanion llesiant.
  - Mae ein cofnod cynhwysfawr diweddaraf o amcanion llesiant yn dangos bod cyrrff cyhoeddus yn gosod 300 o amcanion ar hyn o bryd. Mae Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus wedi gosod 81 o amcanion llesiant eraill. Nid oedd nifer yr amcanion a fyddai'n cael eu gosod yn hysbys nac yn cael eu hystyried ar yr adeg y cynhaliwyd yr asesiad effaith reoleiddiol ar gyfer y ddeddfwriaeth (a oedd ond yn ystyried strategaethau craffu).
- Darparu asesiad o adroddiadau blynyddol Cyrrff Cyhoeddus a Darlledwyr Gwasanaeth Cyhoeddus.
- Ymateb i bob cais am gyngor a chymorth gan gyrrff cyhoeddus, darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus ac unrhyw un a all helpu i gyfrannu at gyflawni'r nodau. Bu'n rhaid i mi gyfyngu'r rhain i geisiadau sy'n ymwneud â'm meysydd ffocws â blaenoriaeth sy'n gadael llawer o gyrrff cyhoeddus ac eraill heb fynediad at gyngor ar weithredu'r Ddeddf. Mae enghreifftiau o geisiadau y bu'n rhaid i mi eu gwrthod yn cynnwys ceisiadau i gyfrannu at y Cynllun Tlodi Tanwydd, yr Adolygiad Tlodi Plant ac ymuno â'r Panel Adolygu Annibynnol Ansawdd Aer, yn

ogystal â sawl cais i wneud sylwadau ar Gynlluniau Datblygu Lleol, i eistedd ar baneli cynghori ac i fynychu cyfarfodydd i drafod prosiectau a gwaith penodol.

- Mae fy swyddfa yn derbyn rhwng 250 a 300 o geisiadau ysgrifenedig ar gyfartaledd bob blwyddyn (heb gynnwys cyngor sy'n ofynnol yn statudol megis ar asesiadau llesiant neu gyngor llafar a ddarperir i gyrff cyhoeddus ac eraill mewn cyfarfodydd a gweithdai sy'n helaeth) Oherwydd y gallu cyfredol mae'n rhaid i ni ddirywio oddeutu 25% o geisiadau ffurfiol am gyngor a chymorth.
- Rhoi cyngor sylweddol ar bynciau sydd o bwys i weithredu'r Ddeddf neu fy meysydd ffocws e.e. er enghraifft ar Gynlluniau Datblygu Lleol i gau'r ddolen lle mae fy nghyngor polisi ac ymyriadau yn cael eu deddfu ar lawr gwlad. Canllawiau cyngor manwl a drafftio ar WeITAG, y Strategaeth Drafnidiaeth newydd a llawer mwy
- Mynychu cannoedd o gyfarfodydd, cynadleddau a gweithgorau i hyrwyddo Datblygu Cynaliadwy, ysbrydoli, sbarduno newid diwylliannol a chodi ymwybyddiaeth lle gallai ymyrraeth wneud gwahaniaeth (cyfarfodydd bwrdd neu ar grwpiau cynghori er enghraifft).
- Comisiynu a / neu Gyfranogi mewn prosiectau ymchwil perthnasol mewn perthynas â'r Ddeddf.

O dan y trefniadau cyfredol, ar y cyfan mae'n amhosibl mynd y tu hwnt i gyngor polisi lefel uchel i ddarparu cefnogaeth fanwl fwy ymroddedig, i gyrff cyhoeddus, darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus ac eraill (ee y sector gwirfoddol, ysgolion, mae aelodau'r cyhoedd yn aml yn gofyn am fwy o wybodaeth neu hyfforddiant ar y Ddeddf). Yn 2021-22, rwyf wedi cael fy ngorfodi i ddefnyddio tanwariant i ddarparu darpariaeth cymorth ychwanegol i gyrff cyhoeddus, na fydd ar gael wrth symud ymlaen os na fydd fy nghyllideb yn cynyddu.

Ar ben hynny, fel gyrff cyhoeddus eraill, byddwn yn wynebu pwysau costau ychwanegol wrth symud ymlaen - er enghraifft y cynnydd o 1.25% yng nghyfraniadau Yswiriant Gwladol cyflogwyr.

Gobeithio yr eir i'r afael â'r diffygion cyllido presennol rhwng 2022-23 ymlaen.

Y tu hwnt i hyn, mae Tabl 1 isod yn dangos y gwaith statudol ychwanegol a ddisgwyllir ar gyfer y pum mlynedd nesaf.

Tabl 1: Gwaith statudol ychwnaegol ar gyfer 2021-25

Blwyddyn 1 (e.e. 2021)	Blwyddyn 2 (e.e. 2022)	Blwyddyn 3 (e.e. 2023)	Blwyddyn 4 (e.e. 2024)	Blwyddyn 5 (e.e. 2025)
Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:	Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:	Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:	Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:	Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:

<p>Etholiad Cenedlaethol: Cyngor ar amcanion llesiant. Ceisio dylanwadu ar Fanifestos</p> <p>Cyngor ar gerrig milltir cenedlaethol Llywodraeth Cymru</p> <p>Rhoi cyngor a mewnbwn i Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol yng Nghymru</p> <p>Ymateb i ymgynghoriadau DGC ar eu hasesiadau llesiant</p> <p>Asesu Adroddiadau Blynyddol y BGC</p>	<p>Ymateb i ymgynghoriad ar asesiadau llesiant BGC (cyhoeddwyd erbyn Mai 2022)</p> <p>Rhoi cyngor statudol i ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus ar amcanion llesiant drafft (terfyn amser o fewn 14 wythnos)</p> <p>Ymateb i ymgynghoriad ar gynlluniau llesiant drafft BGC</p> <p>Etholiadau Awdurdod Lleol ym mis Mai 2022:</p> <p>Ceisio dylanwadu ar Fanifestos</p> <p>Rhoi cyngor a mewnbwn i Adroddiad Tueddiadau Dyfodol Llywodraeth Cymru (cyhoeddwyd erbyn Mai 2022)</p> <p>Dod o hyd i amcanion llesiant newydd a'u monitro yn dilyn etholiadau</p>	<p>Adolygiad lefel uchel o gynlluniau llesiant newydd y BGC (oherwydd lefel yr adnoddau) a chasglu astudiaethau achos</p> <p>Sefydlu Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol newydd ym mis Ebrill 2023</p>	<p>Mae Adroddiad Paratoi Cenedlaethau'r Dyfodol 2025 yn dechrau gyda chyfranogiad, casglu gwybodaeth, cydweithredu â chyrff.</p> <p>Asesu Adroddiadau Blynyddol y BGC</p>	<p>Cyhoeddi Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol</p> <p>Paratoi ar gyfer Etholiad Cenedlaethol 2026 gan geisio dylanwadu ar Manifestos ac amcanion llesiant</p>
--	---	---	---	---

5. Fy Nghostau Craidd Amcangyfrifedig ar gyfer 2022-23 a'r blynyddoedd dilynol

Eleni, wrth i ni symud tuag at gyllidebu ar sail angen, bydd fy amcangyfrifon statudol yn adlewyrchu anghenion fy swyddfa ac yn ceisio mynd i'r afael â materion cyllido a restrir uchod ac argymhellion Pwyllgor Senedd PAC (Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus).

Rwyf wedi dadlau dro ar ôl tro bod fy swyddfa yn cael ei thanariannu yn gymharol o'i chymharu â chyrrff cyhoeddus eraill ac o ystyried cylch gwaith eithriadol o eang fy rôl. I roi hyn yn ei gyd-destun o ran adnoddau ac i dynnu sylw at gymariaethau pellach â'r rhai a restrir yn y pwyntiau allweddol uchod, mae fy swyddfa yn derbyn

- llai na hanner cyllid Cyngor Llyfrau Cymru,
- £1.6mil yn llai na'r Comisiynydd y Gymraeg
- £4.3mil yn llai na Chyngor y Gweithlu Addysg,
- 12.4mil yn llai na'r Llyfrgell Genedlaethol.
- £6.4mil yn llai na'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus.
- £9.4mil yn llai nag Estyn,
- £6.4mil yn llai nag Archwilio Cymru,
- £6.4mil yn llai na Chymwysterau Cymru,
- £12.4mil na'r Arolygiaeth Gofal yng Nghymru,
- £19.4mil yn llai na Gofal Cymdeithasol Cymru,

(yn seiliedig ar eu lefelau gwariant).

Mae hyn wedi'i osod yn erbyn cefndir o gylch gwaith sylweddol ehangach sy'n cwmpasu'r holl feysydd polisi a chylch gorchwyl holl brif gyrff cyhoeddus Cymru.

Mae'n bwysig pwysleisio yma bod angen swyddfa ac aelodau tîm arnaf a all fynd i'r afael â'r mwyafrif o bolisi sy'n ymwneud â phob un o'r 7 nod a phroses llesiant sy'n berthnasol i 5 ffordd o weithio a'r 7 maes craidd.

Bodloni dyletswyddau statudol craidd

Mae gen i gyfrifoldeb hefyd am fonitro ac asesu bron i 400 o amcanion llesiant 44 o gyrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ar draws pob maes polisi - sy'n ymwneud ag ehangder llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol. Rwyf wedi nodi'r heriau hyn yn amlwg i Lywodraeth Cymru ar sawl achlysur, ac roedd hwn yn fater a gydnabuwyd gan y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn eu hadroddiad diweddar.

Ychwanegu cyrrff newydd

Ar ben hynny, mae'n ymddangos y bydd y galw hwn am wasanaethau statudol yn cynyddu wrth i gyrff ychwanegol gael eu cynllunio i ddod o dan fy nghylch gwaith. Mae'r

Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus wedi argymhell y dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad o gyrff cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i'r Ddeddf, a weithredwyd mewn digon o amser i wneud trefniadau cyn Ebrill 2022. Mae cyrff ychwanegol a gadarnhawyd eisoes yn cynnwys Cyd-bwyllgorau Corfforaethol, a fydd yn ddarostyngedig i'r dyletswyddau'r Ddeddf pan gânt eu sefydlu o dan y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru). [Bydd y Comisiwn Ymchwil ac Addysg Drydyddol arfaethedig yn disodli Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru â chylch gwaith ehangach a bydd hefyd yn ddarostyngedig i ddyletswyddau'r Ddeddf pan fydd wedi'i sefydlu.]

Argymhellodd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus:

"Rhaid i Lywodraeth Cymru gynnal adolygiad o'r cyrff cyhoeddus sy'n ddarostyngedig i'r Ddeddf. Dylid gweithredu canfyddiadau'r adolygiad hwnnw mewn digon o amser i unrhyw gyrff cyhoeddus sydd newydd eu hychwanegu dderbyn eu dyraniadau cyllid a'u llythyrau cylch gwaith cysylltiedig ar gyfer 2022-23 blwyddyn ariannol.

Dylai'r adolygiad: .... ▫ gydnabod y bydd cynnwys unrhyw gyrff cyhoeddus ychwanegol yn arwain at ofynion adrodd, monitro ac archwilio ychwanegol a fydd yn anochel â goblygiadau ariannol / adnoddau; ...." (Argymhelliad 7.)

Ar hyn o bryd nid oes cytundeb ar ddyraniad cyllid ychwanegol ar gyfer y cyfrifoldebau a fydd yn disgyn ar fy swyddfa pan ychwanegir y cyrff newydd hyn.

Disgwyliad cyfredol a chynyddol o gydymffurfiaeth a chyflenwad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ymhlith yr holl gyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru

Er nad ydyn nhw'n ddarostyngedig i ddyletswyddau'r Ddeddf eto, mae sefydliadau a sefydlwyd ers deddfu'r Ddeddf yn 2015, fel yr Hwb Gwyddorau Bywyd, Trafnidiaeth Cymru, Cymwysterau Cymru a Gofal Cymdeithasol Cymru hefyd wedi gofyn am fy nghyngor a'm cymorth yn ddiweddar gyda gosod amcanion llesiant a chymhwysu'r egwyddor datblygu cynaliadwy.

Erys y cwestiwn i ba raddau y mae disgwyl i unrhyw gyrff newydd a ariennir gan y Llywodraeth neu a noddir gan swyddogaethau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol). Mae Pwyllgorau Senedd wedi codi eglurder ynghylch faint y disgwylir i'r cyrff hyn gyflawni'r swyddogaethau yn unol ag egwyddorion y Ddeddf a/neu fod yn rhan o gyflawni amcanion llesiant y Llywodraeth. Barn y Comisiynydd yw y dylent fod yr un mor angenrheidiol wrth gyflawni amcanion llesiant ac, felly, mae disgwyliad rhesymol y dylent allu cael gafael ar gyngor a chefnogaeth i wneud hyn. Mae angen i weinidogion gadarnhau eu barn ar y pwnc hwn. Rhagwelir y byddai pryder sylweddol yn cael ei fynegi pe bai Gweinidogion yn cadarnhau nad ydyn nhw'n ystyried bod y cyrff hyn yn bwysig i gyflawni eu hamcanion yn unol â'r Ddeddf. Ond os ydyn nhw'n eu hystyried yn bwysig yn hyn o beth, yna dylai fod gan swyddfa'r Comisiynydd adnoddau digonol i'w cynghori.

Yn eu hymateb i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, dywedodd Llywodraeth Cymru:

"Mae Llywodraeth Cymru wedi symud i Lythyrau Cylch Tymor y Llywodraeth yn dilyn etholiad Senedd Cymru ar 6 Mai 2021. Bydd y Cylchgronau hyn yn cael eu defnyddio o flwyddyn ariannol 2021-22. Mae Fframwaith Lythyrau Cylch Tymor y Llywodraeth yn cynnwys gofyniad i gyflawni'r ddyletswydd llesiant a nodir yn Neddf Llesiant Cenhedlaeth y Dyfodol (Cymru) 2015. "

Mae'n ymddangos bod hyn yn golygu y bydd angen i bob corff cyhoeddus sy'n derbyn llythyrau cylch gwaith gan y Llywodraeth gyflawni'r dyletswydd llesiant llawn a bydd angen cefnogaeth gan ein swyddfa. **Mae arnom angen eglurder ac ymrwymiad i gyllid ychwanegol pe byddent i gyd yn dod o fewn ein cylch gwaith.**

Yr hyn sydd ei angen i sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn gallu gweithredu'r Ddeddf yn effeithiol

Mewn amcangyfrifon statudol blaenorol, rwyf wedi nodi bod fy lefel ariannu yn cael effaith negyddol ar ansawdd a lefel fy nghefnogaeth a chyingor i Gyrff Cyhoeddus. Mae hyn yn ei dro yn cael effaith uniongyrchol ar allu cyrff cyhoeddus i sicrhau bod gofynion y Ddeddf yn cael eu gweithredu'n effeithiol yn y ffordd y maent yn cyflawni eu swyddogaethau a'r ffordd y maent yn cynllunio ac yn darparu eu gwasanaethau i'r cyhoedd.

Canfyddiad clir o fy Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol oedd;

"Mae yna fwlch gweithredu rhwng y dyhead a nodwyd gan Lywodraeth Cymru mewn polisi a deddfwriaeth a'u hymrwymiad i gefnogi a darparu adnoddau ar lawr gwlad."

Roedd y dystiolaeth a gasglwyd yn ystod ymchwiliad diweddar PAC (Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus) yn adleisio effaith hyn o dan adnoddau a amlygwyd:

"Roedd y dystiolaeth a gawsom yn tynnu sylw at anghysondebau sylweddol o ran sut, ac i ba raddau, yr oedd staff ar draws y sector cyhoeddus wedi ymgysylltu am y Ddeddf, ac i ba raddau yr oedd yn llunio eu gwaith".

Ar ben hynny, roedd yn amlwg o'r dystiolaeth a gyflwynwyd i'r Ymchwiliad nad yw adnoddau fy swyddfa yn ddigonol i ddiwallu'r angen am gyngor a chefnogaeth i gyrff cyhoeddus

"Yn llethol, dywedwyd wrthym gan gyrff cyhoeddus nad oedd gan swyddfa'r Comisiynydd yr adnoddau i allu darparu'r lefelau cefnogaeth yr oeddent eu heisiau i gyrff cyhoeddus."

Roedd yr argymhellion (yn benodol argymhelliad 3) yn cynnwys bod fy swyddfa yn darparu cyngor a chymorth pellach i gyrff cyhoeddus:

Argymhelliad 3. Dylai Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a chyrrff cyhoeddus Cymru sicrhau eu bod yn datblygu perthnasoedd adeiladol. Mae'r anghysondeb yn eu perthnasoedd wedi cyfyngu effaith gwaith y Comisiynydd.

Argymhelliad 4. Dylai Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol flaenoriaethu cefnogi cyrrff cyhoeddus a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i gyflawni'r ddeddfwriaeth hon.

Rwy'n cytuno â'r argymhellion hyn ac i'w rhoi ar waith, rwyf wedi defnyddio tanwariant adnoddau hanesyddol (o flwyddyn 1 wedi'i sefydlu) ac arbed costau mewn gwaith wedi'i gynllunio lle rwyf wedi gallu datblygu dulliau partneriaeth, trefniadau cyllido ar y cyd ac mewn rhai achosion cael adnoddau staff am ddim (er enghraifft trwy MOU gyda Phrifysgol Caerdydd, lleoliadau myfyrwyr a dim cost secondiadau). Yn y blynyddoedd i ddod, dim ond gyda chymeradwyaeth Llywodraeth Cymru y bydd yn bosibl cario tanwariant adnoddau lleiaf posibl, na fydd yn ddigonol i ddarparu adnoddau ar gyfer y gwaith hwn.

Peilot Pwyntiau Cyswllt

Er mwyn gweithredu argymhellion y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, rwyf wedi cychwyn peilot i ddarparu ar gyfer y gefnogaeth ychwanegol hon i gyrff cyhoeddus a fydd yn dod i ben yn Haf 2022. Yn benodol, rwyf wedi cyflogi pobl ychwanegol ar gontractau tymor byr gan ddefnyddio tanwariant hanesyddol ac **ni fyddem yn gallu cadw'r swyddi hyn y tu hwnt i'r peilot os na chynyddir ein cyllid.**

Mae adborth cychwynnol a chanlyniadau dros dro'r peilot wedi ein helpu i lunio'r gofynion cyllidebol hyn o 2022-23 ac fe'u manylir isod.

Mae adborth cychwynnol o sgysiau rhwng pwyntiau cyswllt (aelodau ymroddedig o fy nhîm wedi'u dyrannu i Gyrff Cyhoeddus a Darlledwyr Gwasanaeth Cyhoeddus) yn dangos y canlynol:

- Mae Cyrff Cyhoeddus wedi croesawu'n gynnes ychwanegiad tîm o bwyntiau cyswllt yn fy swyddfa.
- Mae'r gwaith hwn wedi nodi angen am gymorth wedi'i deilwra ychwanegol (gan gynnwys mewn perthynas â'r saith maes newid corfforaethol a nodwyd yng nghanllaw statudol y Ddeddf, datgarboneiddio, cymorth sector-benodol, presenoldeb grwpiau llywio neu fynychu cyfarfodydd eraill i gynnig cefnogaeth amser real a mewnbwn fel ffrind beirniadol). Hoffent hefyd gael cefnogaeth ychwanegol ar y 'sut' i fodloni gofynion y Ddeddf, yn hytrach na'r 'beth'.
- Hoffai cyrrff cyhoeddus i gefnogaeth gael ei ddarparu'n barhaus trwy gydol hyd llawn y prosiectau, yn hytrach nag asesiad neu sylwebaeth ar y diwedd. Hoffent gael mwy o weithdai a sgysiau i adeiladu perthynas a chael eu hyfforddi i ddefnyddio fy adnoddau gyda ffocws ar gyflawni amcanion.

- Mae angen cyngor ar sut mae'r Ddeddf yn gweithio gyda deddfwriaeth arall, sy'n gofyn am sgiliau cyfreithiol penodol yn fy nhîm.
- Awgrymodd chwe chorff cyhoeddus hyd yn oed y dylid ymgorffori Pwyntiau Cyswllt yn y cyrff cyhoeddus y mae gennyf ddiddordeb i'w archwilio.
- Mae angen cefnogaeth i greu dull sefydliadol lle mae staff ar bob lefel yn ystyried y Ddeddf yn awtomatig ym mhob maes gwaith, a fyddai'n gofyn am ddatblygu deunyddiau hyfforddi sector-benodol a darparu sesiynau hyfforddi.
- Roedd rhai cyrff cyhoeddus yn teimlo eu bod angen i'r Comisiynydd wasanaethu fel ceg ar gyfer eu gwaith - ffordd o rannu arfer gorau ledled Cymru, gan nad oeddent yn teimlo bod ganddynt yr adnoddau i'w wneud eu hunain.
- Ac i hwyluso hyn yn barhaus hoffai rhai cyrff i'r Comisiynydd weithredu fel cydlynnydd a hwylusydd rhwng cyrff cyhoeddus fel y gallant rannu arfer da a dysgu yn well.
- Fe wnaethant dynnu sylw'n glir y bydd angen cynyddol am gymorth a chefnogaeth y flwyddyn nesaf yn dilyn etholiadau llywodraeth leol Mai 2022. Bydd hyn yn arwydd o newidiadau tebygol i gynlluniau corfforaethol, amcanion llesiant, a chynllunio tymor hir yn fras.
- Mae cyrff cyhoeddus wedi bod yn glir na fyddent yn hoffi i'r peilot ddod i ben ac ychwanegwyd bod galw hefyd am gefnogaeth i ail-fywiogi negeseuon o amgylch y Ddeddf ar ôl cyd-fywiogi.

Mae dysgu cychwynnol gan fy nhîm yn dangos y bydd yn cymryd amser i sefydlu perthnasoedd llawnach â phob corff cyhoeddus a chanfod pa lefel o gefnogaeth barhaus sy'n ddymunol ac y gellir ei chyflawni i bob corff cyhoeddus ac i bob sector.

Yn 2021-22, rwyf wedi gallu cyflogi aelodau ychwanegol o fy nhîm ar gontractau tymor byr gyda'r tanwariant hanesyddol y mae gennyf rwymedigaethau cyflogaeth ar ei gyfer tan Hydref 2022. Er mwyn eu cadw i gyd, yn barhaus byddai angen codiad o £225k.

Mae'r ymarfer alinio yn golygu nad yw'n bosibl imi ddwyn ymlaen unrhyw arbedion arian parod sylweddol o flwyddyn i flwyddyn (gweler adran 3 uchod). Mae hyn yn golygu na fyddaf yn gallu darparu adnoddau ar gyfer prosiectau mawr fel y pwynt cyswllt gwaith na fy adroddiad sydd ar ddod mewn tueddiadau cydraddoldeb; neu brosiectau neu beilotiaid annisgwyl fel y gallwn yn y gorffennol ac fel y gwnes i yn 2021-22, heb ofyn am Lywodraeth Gymru am adnoddau ychwanegol. Rwyf wedi codi cwestiynau ynghylch sut mae hyn yn effeithio ar fy annibyniaeth ac rwyf wedi mynegi hyn sawl gwaith i Lywodraeth Cymru, fel y mae'r Comisiynwyr eraill.

Cost Adolygiadau statudol

Mae hyn yn arbennig o bwysig mewn perthynas â'm pŵer i gynnal adolygiadau statudol. Yn ystod blynyddoedd cyntaf gweithredu'r Ddeddf, rwyf wedi gwneud y dewis i beidio â chynnal adolygiadau i roi amser i gyrrff cyhoeddus newid ac ymgorffori'r Ddeddf yn gyntaf. Rwyf bellach wedi cychwyn rhaglen o adolygiadau a gallaf amcangyfrif yr

adnoddau ychwanegol y bydd eu hangen ar y rhain. Gall rhywfaint o'r gwaith gael ei wneud gan fy staff craidd ond nid y cyfan.

Rwyf wedi amcangyfrif cost ychwanegol rhwng £66,086 a £72,235 yn dibynnu ar gwmpas yr adolygiad.

Dyletswyddau “nodchwiliad”

Yn olaf, mae yna hefyd ddyletswyddau statudol y gellir eu disgrifio fel “nodchwiliad”, hy dyletswyddau a fydd yn cael eu sbarduno gan eraill - er enghraifft mae'r Comisiynydd yn ymgynghorydd statudol ar ddiwygiadau o ddangosyddion a cherrig milltir Llywodraeth Cymru, y trothwy sy'n arddweud pan fydd cyngor cymunedol yn cael ei ddal gan Ddeddf a.40, mae rheoliadau'n diwygio'r diffiniad o gorff cyhoeddus yn y Ddeddf a.52; rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol ymgynghori ag ef yn ystod eu harchwiliadau o gyrff cyhoeddus, ac ati. Mae'r rhain yn anrhagweladwy o ran tebygolrwydd, cwmpas ac maent hefyd yn cael effaith ar fy nghyllid.

Ystyrir hyn yn yr amcangyfrifon hyn er nad oes gennyf unrhyw reolaeth dros eu hamseriad na maint y gwaith a fynnir ar fy swyddfa.

Fel y nodwyd yn fy amcangyfrif statudol 2021-22, nid wyf yn dal i feddwl bod parhau i ofyn i'm tîm bach gyflwyno rhaglen waith statudol sydd heb ddigon o adnoddau, i ddod o hyd i incwm ac i reoli adnoddau tymor byr yn gynaliadwy. Mae costau pensiwn uwch, codiadau cyflog cymedrol yn unol â chyfraddau Llywodraeth Cymru yn bwyta hyd yn oed ymhellach yn fy nghyllid gwastad blwyddyn ar ôl blwyddyn.

Mewn termau real, gallaf wneud llai tra bod disgwyliadau a galwadau am gefnogaeth a chynghor ar draws 44 o gyrff cyhoeddus yn tyfu (yr wyf fi ac Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ogystal â PAC y Senedd wedi canfod nad oes ganddynt adnoddau eu hunain i gefnogi'r newid diwylliannol sy'n ofynnol gan y Ddeddf).

Mae lefel y gefnogaeth a'r cynghor a gynigir i Gyrff Cyhoeddus a Gweinidogion yn cynyddu flwyddyn ar ôl blwyddyn. Roedd ceisiadau am gefnogaeth a chynghor i fyny 44% yn 2019-20 o 2018-19.

Os na ddarperir y cyllid y gofynnir amdano yn Opsiynau 3 i 4 yn yr amcangyfrif hwn ar gyfer 2022-23, bydd angen i mi wneud rhai penderfyniadau anodd, adolygu a thorri cefnogaeth a chynghor statudol i'r lleiafswm er mwyn diogelu iechyd a llesiant fy tîm.

OPSIYNAU ar gyfer cyflwyno gweithgareddau yn dibynnu ar lefel yr adnoddau sydd ar gael i'r Comisiynydd

Mae **Opsiwn 1** yn y tabl isod yn cynrychioli senario lle rwy'n derbyn yr un lefel o yswiriant a ddyrannwyd i ni yn 2021-22 heb adnoddau ychwanegol. **Mae hyn yn golygu gostyngiad tymor real mewn gwariant** (sydd fel yr eglurwyd uchod wedi bod yn uwch flwyddyn ar ôl blwyddyn gan fy mod wedi defnyddio tanwariant hanesyddol i lenwi bylchau hanfodol yn adnoddau staff). Mae'n golygu rhoi'r gorau i bob gwaith a ddiffinnir fel 'pwerau yn hytrach na dyletswyddau' gan gollu rhan sylweddol o fy nhîm sydd wedi cael eu hariannu ar danwariant hanesyddol. Ni fyddai hyn yn caniatáu i mi barhau gyda'r gefnogaeth well yr wyf wedi'i rhoi i gyrff cyhoeddus yn ystod yr ychydig fisoedd diwethaf, fel rhan o'm peilot Pwyntiau Cyswllt, na darparu cyngor manwl i gyrff cyhoeddus fel yr ydym wedi bod yn ei wneud neu i barhau â fy gwaith cydraddoldeb dyfnder. Yn y senario hwn byddai'r holl adnoddau'n canolbwyntio ar gyflawni dyletswyddau statudol fel ymateb i asesiadau a chynlluniau llesiant BGC. Byddai cynlluniau gwaith blynyddol yn canolbwyntio ar fonitro ac asesu dyletswyddau (a gyflawnir yn bennaf trwy Archwilio Cymru) a chynnal adolygiadau (y byddai Llywodraeth Cymru yn gofyn am adnoddau ychwanegol ar sail achos wrth achos fel sy'n ofynnol yn dilyn dogfen ymgynghori Llywodraeth Cymru ar alinio sy'n nodi cryn bryder a fynegwyd ynghylch annibyniaeth Comisiynydd).

Mae **Opsiwn 2** yn cynrychioli senario lle mae yswiriant yn cynyddu £95K. Byddai hyn ond yn caniatáu i mi gadw ar rai o'm tîm cymorth gweinyddol a chadw un dadansoddwr. Ni fyddai'n fy ngalluogi i gynyddu llawer ar lefel y cyngor a roddaf i gyrff cyhoeddus a byddai'n rhaid imi gollu fy nhîm Pwynt Cyswllt o hyd. Byddai'n fy ngalluogi i gyflawni dyletswyddau statudol yn fwy manwl i roi adborth ar asesiadau llesiant a darparu cyngor cyfyngedig dim ond lle mae'r materion yn ymwneud â monitro ac asesu dyletswyddau (er enghraifft cyngor ar sut i fynd i'r afael â chanfod adolygiadau).

Bydd opsiynau 1 a 2 yn gyfystyr â gostyngiad yn y gwasanaeth yr wyf wedi gallu ei ddarparu yn 2021-22 yr wyf wedi'i ariannu'n rhannol trwy gario tanwariant hanesyddol. Yn yr opsiynau hyn, byddai angen i mi ofyn i LIC am gyllid ychwanegol i gynnal adolygiadau.

Mae **Opsiwn 3** yn cynrychioli senario lle mae yswiriant yn cynyddu £336k a lle gallaf gadw fy Nhîm Pwyntiau Cyswllt a fy arbenigedd Cydraddoldeb. Yn yr opsiwn hwn, byddwn yn gallu creu adnoddau arbenigol ar gyfer cyrff cyhoeddus ar feddwl yn y tymor hir, y meysydd newid corfforaethol, er enghraifft, i ddiwallu angen cyrff cyhoeddus yn well. Mae hwn yn ddatrysiad tymor hir posibl a fyddai'n fy ngalluogi i weithredu argymhellion y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ac ymateb i ofynion cyrff cyhoeddus. Ond ni fyddai'r opsiwn hwn ond yn fy ngalluogi i gynnig cynnig cymorth cyfyngedig ehangach a mwy wedi'i deilwra (ar faterion y maent yn gofyn am gymorth gyda nhw) i gyrff cyhoeddus a darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus ac ni fyddai'n caniatáu i mi ddefnyddio fy ngrym i gynnal adolygiadau heb orfod gofyn i LIC am ychwanegol cyllid.

Mae **Opsiwn 4** yn cynrychioli senario lle mae yswiriant yn cynyddu £505K. Yn y senario hwn, byddwn yn gallu adeiladu ychydig ar fy nhîm estynedig presennol a byddai hyn yn fy ngalluogi i ddarparu adnoddau ar gyfer yr adolygiadau y byddwn am eu cynnal yn rheolaidd trwy adleoli rhannau o rolau staff presennol a defnyddio cyfnodau lle mae dyletswyddau statudol yn cael eu lleihau. Byddai hyn yn darparu gwasanaeth cymorth cynaliadwy tymor hir i gyrff cyhoeddus fel yr argymhellwyd gan y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn ogystal â fy ngalluogi i barhau i ddarparu cyngor ehangach ar gais. Byddai'n fy ngalluogi i gynnig contractau parhaol i staff (yn unol â gwaith gweddus fel y'u diffinnir gan y Ddeddf), cadw'r arbenigedd a ddatblygwyd o fewn fy ngweithlu presennol, gan ddileu'r heriau a ddaw yn sgil recriwtio tymor byr ar gyfer darnau penodol o waith y mae arbenigedd ar y Ddeddf, mae'n rhaid ailadeiladu ein ffyrdd o weithio a'n perthnasoedd â chyrrff cyhoeddus bob tro.

Tabl 1 a – Trosolwg o weithgareddau posibl yn dibynnu ar lefel yr adnoddau

Allwedd: X – methu rhoi adnodd • - yn gallu rhoi adnodd

<i>Gwasanaeth a ddarperir</i>	Opsiwn 1 <i>Dyraniad adnoddau cyfredol</i>	Opsiwn 2 <i>£95K ychwanegol</i>	Opsiwn 3 <i>£336K ychwanegol</i>	Opsiwn 4 <i>£490K ychwanegol</i>
Cyngor a chymorth				
Ceisiadau am gyngor a chymorth yn fy meysydd ffocws / meysydd blaenoriaeth gan gyrff cyhoeddus	X	<i>x oni bai ei fod yn gysylltie dig â gwaith monitro</i>	<i>Yn gyfyngedig mewn meysydd blaenoriaeth</i>	<i>Cyngor â ffocws wedi'i ddatblygu mewn meysydd blaenoriaeth a chefnogaeth ar weithred u trwy bwyntiau cyswllt</i>
Ceisiadau am gyngor a chymorth y tu allan i'm meysydd ffocws (Trafnidiaeth, Tai, Cynllunio, ACEs, Sgiliau, Atal lechyd)	X	X	X	•

Rhoi gyngor parhaus ar bynciau sydd o bwys i weithrediad y Ddeddf neu fy meysydd ffocws e.e. Cynlluniau Datblygu Lleol	x	x	<i>Yn gyfyngedig i'r lefelau cyfredol</i>	•
Cyngor wedi'i deilwra i gyrff cyhoeddus a sectorau unigol	x	x	<i>Dim ond mewn perthynas â meysydd ffocws</i>	•
Dylunio a hyrwyddo adnoddau generig sy'n bodoli	•	•	•	•
Datblygu astudiaethau achos a lledaenu arfer da	<i>Cyfyngedig</i>	<i>Cyfyngedig</i>	•	•
Datblygu adnoddau sector-benodol wedi'u teilwra	x	<i>Cyfyngedig</i>	•	•
Datblygu a chynnal perthnasoedd cyson â Chyrff Cyhoeddus (PAC Arg.)	x	x	•	•
Cyngor Arbenigol				
Cyngor ar integreiddio â deddfwriaeth arall	x	x	<i>Cyfyngedig</i>	•
Cyngor wedi'i deilwra ar ddylunio amcanion llesiant	x	x	Yn gyfyngedig i arwain cyrff cyhoeddus trwy adnoddau generig	•
Bod â ffocws polisi cydraddoldeb ac allgymorth	x	x	•	•
Rhoi cyngor dyfodol generig	•	•	•	•
Cael tîm ymroddedig ar gyfer y dyfodol i ddarparu cyngor meddwl tymor hir	x	x	<i>Rhai</i>	<i>Rhai</i>
Rhoi cyngor generig ar feysydd newid corfforaethol	•	•	•	•

Rhoi cyngor penodol wedi'i deilwra ar feysydd newid corfforaethol	<i>Rhai</i>	<i>Dim ond pan oedd yn gysylltie dig â dyletswyddau monitro</i>	x	•
Monitro ac Asesu				
Monitro blynyddol yr 300+ o amcanion llesiant	x	x	<i>Rhai</i>	•
Cydlynu a chydweithio ar arholiadau gan Archwilio Cymru	x	x	•	•
Cynghori Archwilio Cymru ar arholiadau ac astudiaethau	<i>Cyfyngedig</i>	<i>Cyfyngedig</i>	<i>Gweithio mewn partneriaeth ag AC i asesu ar y cyd</i>	<i>Gweithio mewn partneriaeth ag AC i asesu ar y cyd</i>
Aseswch gynifer o adroddiadau blynyddol a rhoi rhywfaint o adborth i gyrrff cyhoeddus	<i>Wedi'i adolygu dim ond lle mae'n ymwneud â chynnal monitro / ail-edrychiadau</i>	<i>Cyffyrddiad ysgafn</i>	•	•
Annog defnydd annibynnol o'n teclyn hunan-fyfyrio	•	•	•	•
Asesiad o adroddiadau blynyddol BGC	<i>Wedi'i adolygu dim ond lle mae'n ymwneud â chynnal monitro / ail-edrychiadau</i>	<i>Cyffyrddiad ysgafn</i>	•	•

Adborth blynyddol o gynnydd i bob corff cyhoeddus	x	x	Cyfyngedig	•
Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus				
Dyletswyddau statudol o gynghori darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus ar eu hasesiadau llesiant drafft	<i>Yn gyfyngedig i gyngor generig</i>	<i>Yn gyfyngedig i gyngor generig</i>	•	•
Cyngor wedi'i deilwra ac unigol ar ddylunio asesiadau llesiant	x	x	<i>Rhai</i>	<i>Rhai</i>
Cyflawni dyletswyddau statudol o gynghori darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus ar eu hamcanion llesiant drafft (cyn ymgynghori'n ffurfiol ac fel rhan o'u hymgyngoriadau)	<i>Yn gyfyngedig i gyngor generig</i>	<i>Cyngor cyfyngedig</i>	•	•
Crynhoi ac ymateb i bob cynllun llesiant BGC	x	x	•	•
Crynhoi ac ymateb i adroddiadau blynyddol BGC	x	x	<i>Cyfyngedig</i>	<i>Cyfyngedig</i>
Cynnal cydweithio â sefydliadau sy'n cefnogi darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus i ddarparu hyfforddiant, cyngor ac adborth (e.e. Llywodraeth Cymru, WCPP, Rhwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru ac ati)	x	x	•	•
Hyrwyddo'r Ddeddf				
Mynychu cyfarfodydd, cynadleddau a gweithgorau niferoedd cyfyngedig i hyrwyddo'r Datblygiad Cynaliadwy a chodi ymwybyddiaeth lle gallai ymyrraeth wneud gwahaniaeth	•	•	•	•
Mynychu cyfarfodydd, cynadleddau a gweithgorau pwysicaf i hyrwyddo'r Datblygiad Cynaliadwy a chodi ymwybyddiaeth lle gallai ymyrraeth wneud gwahaniaeth	x	x	<i>Rhai</i>	•
Cymryd rhan mewn prosiectau ymchwil a gychwynnwyd gan randdeiliaid eraill	x	x	<i>Rhai</i>	<i>Rhai</i>
Ymateb i bob gohebiaeth gyhoeddus	•	•	•	•
Gweithio gyda'r sector preifat a'r trydydd sector trwy fy Mhanel Cynghori	•	•	•	•
Gweithio mewn partneriaeth â phreifat a thrydydd ar brosiectau penodol o fewn fy meysydd ffocws	x	x	•	•

Rhoi tystiolaeth i Bwyllgorau'r Senedd ac ymateb i ymholiadau MS	<i>Rhai</i>	<i>Rhai</i>	<i>Y rhan fwyaf</i>	•
Hyrwyddo'r Ddeddf yn gyffredinol	•	•	•	•
Cynnwys pobl ifanc yn rhywfaint o fy ngwaith	<i>Cyfynged ig</i>	•	•	•
Cynnwys pobl ifanc ac amrywiaeth ehangach o ddinasyddion yn fy ngwaith	<i>Cyfynged ig</i>	<i>Cyfyngedig</i>	•	•
Adolygiadau				
Adolygiadau hunangyllidol	<i>x</i>	<i>x</i>	<i>Rhai</i>	•
Gweithredu'r geiriau				
Arbrofi a dod yn esiampl gyda ffocws penodol ar feysydd corfforaethol ar gyfer newid	<i>Rhai</i>	<i>Rhai</i>	•	•
Arbrofi a dod yn sefydliad enghreifftiol gyda ffocws penodol ar gydraddoldeb	<i>Rhai</i>	<i>Rhai</i>	•	•

Byddwn yn cynnig adolygu'r gyllideb graidd bob blwyddyn gyda swyddogion Llywodraeth Cymru fel rhan o'r drafodaeth ar yr amcangyfrifon i weld a oes angen unrhyw addasiadau ar gyfer newidiadau i rolau a chyfrifoldebau'r Comisiynydd yn y dyfodol, cynnydd neu ostyngiadau sylweddol mewn costau ac ati.

Tabl 2: Crynodeb o gostau opsiynau gwaith craidd ar gyfer 2022-23

	Year 2 (2022/23)				(£)
	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4	
Staff costs for core work	1,194,942	1,289,130	1,530,734	1,700,107	
Operational costs (non-staff)	397,058	397,058	397,058	397,058	
Total resource required	1,592,000	1,686,187	1,927,791	2,097,165	
Resource baseline	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	
Difference	0	94,187	335,791	505,165	

Tabl 3: Crynodeb o gostau opsiynau gwaith craidd ar gyfer 2022-25

	Year 2 (2022/23)				Year 3 (2023/24)			
	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4
Staff costs for core work	1,194,942	1,289,130	1,530,734	1,700,107	1,197,006	1,322,647	1,570,533	1,744,310
Operational costs (non-staff)	397,058	397,058	397,058	397,058	401,195	401,195	401,195	401,195
Total resource required	1,592,000	1,686,187	1,927,791	2,097,165	1,598,201	1,723,842	1,971,728	2,145,505
Resource baseline	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000
Difference	0	94,187	335,791	505,165	6,201	131,842	379,728	553,505
	Year 4 (2024/25)				Year 5 (2025/26)			
	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4
Staff costs for core work	1,228,128	1,357,036	1,611,367	1,789,662	1,260,059	1,392,319	1,653,262	1,836,193
Operational costs (non-staff)	405,415	405,415	405,415	405,415	409,719	409,719	409,719	409,719
Total resource required	1,633,543	1,762,450	2,016,781	2,195,077	1,669,778	1,802,038	2,062,981	2,245,912
Resource baseline	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000
Difference	41,543	170,450	424,781	603,077	77,778	210,038	470,981	653,912

6. Cost fy ngwaith statudol ychwanegol ar gyfer 2022-23 a'r blynyddoedd dilynol

Mae tabl 4 isod yn dangos y dyletswyddau a'r gwaith ychwanegol y flwyddyn o fewn cylch 5 mlynedd y Ddeddf.

Tabl 4: Gwaith statudol ychwanegol ar gyfer 2021-25

Blwyddyn 1 (e.e. 2021)	Blwyddyn 2 (e.e. 2022)	Blwyddyn 3 (e.e. 2023)	Blwyddyn 4 (e.e. 2024)	Blwyddyn 5 (e.e. 2025)
Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:	Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:	Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:	Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:	Y tu hwnt i ddyletswyddau arferol:
Etholiad Cenedlaethol: Cyngor ar amcanion llesiant. Ceisio dylanwadu ar Faniffestos Cyngor ar gerrig milltir cenedlaethol Llywodraeth Cymru	Ymateb i ymgynghoriad ar asesiadau llesiant BGC (cyhoeddir erbyn Mai 2022) Rhoi cyngor statudol i ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus ar amcanion llesiant drafft o fewn 14 wythnos	Dadansoddiad o gynlluniau llesiant (oherwydd lefel yr adnoddau) a chasglu astudiaethau achos Sefydlu Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol newydd	Mae Adroddiad Paratoi Cenedlaethau'r Dyfodol 2025 yn dechrau gyda chyfranogiad, casglu gwybodaeth, cydweithredu â chyrff	Cyhoeddi Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol Paratoi ar gyfer Etholiad Cenedlaethol 2021 i geisio dylanwadu ar Faniffestos ac amcanion llesiant Adolygiad mwy

Rhoi cyngor a mewnbwn i Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol Cymru	Ymateb i ymgynghoriad ar gynlluniau llesiant BGC	ym mis Ebrill 2023		
Ymateb i ymgynghoriadau darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus ar eu hasesiadau llesiant	Etholiadau Awdurdod Lleol ym mis Mai 2022: Ceisio dylanwadu ar Faniffestos.			
Adolygiad mwy	Rhoi cyngor a mewnbwn i Adroddiad Tueddiadau Dyfodol Govt Cymru (cyhoeddir erbyn Mai 2022) Dod o hyd i amcanion llesiant newydd a'u monitro yn dilyn etholiadau			

Mae Tabl 5 isod yn crynhoi'r costau sy'n gysylltiedig â'r tasgau ychwanegol hyn bob blwyddyn.

Table 5: Gwaith cyfnewidiol ychwanegol ar gyfer 2021-25

	Year 1		Year 2		Year 3		Year 4		Year 5	
	2021/22		2022/23		2023/24		2024/25		2025/26	
	FTE	£	FTE	£	FTE	£	FTE	£	FTE	£
Pay band 6										
Pay band 5										
Pay band 4			3	178,007			1	62,461	1	64,085
Pay band 3	0.5	22,905	1	47,001	1	48,223	1	49,477		
Pay band 2					0.5	18,882	2	77,491	3	119,259
Pay band 1					0.5	14,955	1	30,687		
Translation							n/a	10,000		
Total	0.5	22,905	4	225,008	2	82,060	5	220,117	4	183,344

Gellir ystyried bod y gost a ddangosir uchod ar gyfer y gwaith hwn ar gyfer 2022-23 yn gadarn ond efallai y bydd angen amrywio'r gwaith a ddangosir ar gyfer y blynyddoedd i ddod yn dibynnu ar ffactorau fel y dirwedd wleidyddol ac economaidd, newidiadau i ddeddfwriaeth ac ati. Byddwn yn cynnig nodi manylion manylach gwaith statudol

ychwanegol o'r fath a chost i'w trafod gyda swyddogion Llywodraeth Cymru fel rhan o'r broses amcangyfrifon blynyddol yn y dyfodol.

7. Trosolwg o anghenion adnoddau dros y cyfnod 5-mllynedd

Mae Tabl 6 isod yn crynhoi cyfanswm yr angen am adnoddau bob blwyddyn trwy gynnwys y costau gwaith craidd a'r gwaith statudol ychwanegol cyfnewidiol y flwyddyn.

Table 6: Crynodeb o gostau opsiynau gwaith craidd a gwaith cyfnewidiol ar gyfer 2022-25

	Year 2 (2022/23)				Year 3 (2023/24)			
	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4
Staff costs for core work	1,194,942	1,289,130	1,530,734	1,700,107	1,197,006	1,322,647	1,570,533	1,744,310
Staff costs for fluctuating work	225,008	225,008	225,008	225,008	82,060	82,060	82,060	82,060
Operational costs (non-staff)	397,058	397,058	397,058	397,058	401,195	401,195	401,195	401,195
Total resource required (£)	1,817,008	1,911,195	2,152,799	2,322,173	1,680,260	1,805,902	2,053,787	2,227,564
Resource baseline (£)	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000
Difference	225,008	319,195	560,799	730,173	88,260	213,902	461,787	635,564
	Year 4 (2024/25)				Year 5 (2025/26)			
	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4	Option 1	Option 2	Option 3	Option 4
Staff costs for core work	1,228,128	1,357,036	1,611,367	1,789,662	1,260,059	1,392,319	1,653,262	1,836,193
Staff costs for fluctuating work	220,117	220,117	220,117	220,117	183,344	183,344	183,344	183,344
Operational costs (non-staff)	405,415	405,415	405,415	405,415	409,719	409,719	409,719	409,719
Total resource required (£)	1,853,659	1,982,567	2,236,898	2,415,193	1,853,122	1,985,382	2,246,325	2,429,256
Resource baseline (£)	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000	1,592,000
Difference	261,659	390,567	644,898	823,193	261,122	393,382	654,325	837,256

8. Gwaith a wnaed ar sail adennill costau

Bob blwyddyn rwy'n ceisio ymgymryd â gwaith ar sail adennill costau llawn i gynyddu fy adnoddau. Nid yw hyn yn cael unrhyw effaith ar fy nghyllideb adnoddau net ac alldro gan fod y gwariant yn cael ei wrthbwysu gan incwm derbyniadwy.

Ar gyfer 2022-23 nid yw maint gwaith o'r fath wedi'i bennu'n llawn eto ond mae'n debygol o gynnwys:

- Academi Arweinyddiaeth y Dyfodol
- Honorariwm ar gyfer cymryd rhan mewn cynadleddau
- Gwaith rhyngwladol gyda Llywodraeth Cymru

Rwyf wedi amcangyfrif cost (ac felly incwm) o £300,000 yr wyf wedi'i chynnwys er mwyn cyflawnrwydd, ond gallai hyn newid yn sylweddol yn ystod y misoedd i ddod.

9. Fy nghais i Weinidogion ar gyfer 2022-23

Ar gyfer 2022-23, fy amcangyfrif (a gwariant net ac adnoddau) ar gyfer cyflawni dyletswyddau statudol ac arfer pwerau statudol yw £2,322,173 (opsiwn 4) fel yr eglurir uchod a'i grynhoi isod.

Gofynnaf hefyd i Weinidogion wneud y canlynol:

- Cydnabod a derbyn bod fy mhroffil gwariant a gymerwyd un flwyddyn gydag un arall yn anwastad ac na ellir ei reoli ar gyllideb flwyddyn ar ôl blwyddyn wastad.
- Cydnabod a derbyn bod angen cynnydd yn y gyllideb flynyddol ar gyfer gwaith blynyddol craidd i adlewyrchu fy nghyfrifoldebau cyfredol gwirioneddol yn hytrach na'r hyn a ragwelwyd pan gynhyrchwyd yr asesiad effaith rheoliadol gwreiddiol gyntaf.
- Cytuno bod angen proses flynyddol i gytuno ar unrhyw newidiadau parhaol angenrheidiol i'r cyllid craidd sy'n deillio o, er enghraifft, newidiadau deddfwriaethol i swyddogaethau statudol y Comisiynydd neu nifer y cyrff sy'n ddarostyngedig i'r Ddeddf.
- Cytuno bod angen cyllid ychwanegol ar gyfer gwaith statudol ychwanegol (di-graidd) ar gyfer y flwyddyn y mae'n cael ei wneud. Byddai gwaith o'r fath a'r cyllid yn cael ei drafod a'i gytuno bob blwyddyn fel rhan o'r broses amcangyfrifon.
- Cytuno bod angen proses i ystyried ceisiadau i dreiglo tanwariant adnoddau o un flwyddyn i'r llall. Byddai'r broses yn ystyried y rhesymau dros y tanwariant a'r defnyddiau y byddai'r adnoddau sy'n cael eu cario drosodd yn cael eu defnyddio.

10. Crynodeb o 2022-23 Amcangyfrif o Incwm a Threuliau a Chais Adnoddau Net

Mae'r tabl isod yn crynhoi fy nghais am adnoddau net ar gyfer 2022-23, sy'n cyfateb i Flwyddyn 2 yn y cylch 5 mlynedd.

Tabl 7: Crynodeb o'r cais adnoddau net ar gyfer 2022-23

	Gofynnwyd am adnoddau o £000			
	Opsiw 1	Opsiw 2	Opsiw 3	Opsiw 4
Gwaith a chostau statudol craidd (gweler adran 5 uchod)	1,592	1,686	1,928	2,097
Cost gwaith statudol ychwanegol (di-graidd) (gweler Adran 6)	225	225	225	225

Amcangyfrif o gost y gwaith a wneir ar sail ad-dalu (gweler Adran 7)	300	300	300	300
Cyfanswm Gwariant Gros	2,117	2,211	2,453	2,622
Adennill cost gwaith ad-dalu	(300)	(300)	(300)	(300)
Gofyniad adnoddau net	1,817	1,911	2,153	2,322
Gofyniad cyfalaf net	nil	nil	nil	nil

11. Amcangyfrif o'r gofyniad Grant Cymorth i ariannu'r Cais Adnoddau Net

Mae'r tabl canlynol yn dangos cysoni'r gofyniad adnoddau net â'r amcangyfrif o gymorth grant sydd ei angen. Bydd yr union gymorth grant a dynnir yn dibynnu ar faint o arian parod a gedwir ar ddiwedd 2021-22 a ffactorau eraill fel balansau dyledwyr a chredydwyr.

Table 8: Amcangyfrif o'r cymorth rhoi i mewn sy'n ofynnol ar gyfer 2022-23

	Opsiwn 1 £000	Opsiwn 2 £000	Opsiwn 3 £000	Opsiwn 4 £000
Gofyniad adnoddau net	1,817	1,911	2,153	2,322
Llai: gwariant heblaw arian parod (darpariaethau a dibrisiant)	(5)	(5)	(5)	(5)
Hefyd: gwariant cyfalaf	-	-	-	-
Amcangyfrif o'r cymorth grant sy'n ofynnol	1,812	1,906	2,148	2,317

Sophie Howe

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Hydref 2021

Comisiynydd
**Cenedlaethau'r
Dyfodol**
Cymru

**Future
Generations**
Commissioner
for Wales